

Svanemærket maling kan indeholde svært belastende stoffer

Artikel af Mette Lone Albrechtsen i samarbejde med Per Sørensen fra Egen Vinding og datter

Egen Vinding og Datters maling, hvor alle anvendte stoffer er deklareret.

Taler man om god maling, kan man mene maling, der er ufarlig at dele hverdag med. Man kan også mene maling, der er let at arbejde med, og som kan holde sig pæn længe. Desværre er det så ikke altid den samme bøtte maling, man taler om.

Hvis du ønsker at have det godt med at være i stue med den maling, du bruger, skal du være meget opmærksom. En maling, der brander sig som "grøn", behøver nemlig ikke nødvendigvis være det. Heller ikke en svanemærket maling borger for sikkerheden. Svanemærket accepterer nemlig MI, et konserveringsmiddel, der er stærkt allergifremkaldende, og som kan give voldsomt udslæt, rødme og kløe.

Varedeklarationen kan være både lovlig og ufuldstændig

"Nogle vægmalinge kan indeholde op til 18 forskellige stoffer, hvor indholdsdeklarationen viser 5 stoffer. Resten er blevet væk i det EUregulativ der siger at hvis et stof er tilstede i en andel, der er mindre end 0,5 %, så er det ikke pligtigt at deklarere den. På den måde kan rigtig mange stoffer, som ikke er rare at bringe ind i sin stue eller i børneværelset forsvinde, men de er der alligevel." Per Sørensen

Indeklimamærket er bedre end svanemærket

Politiken har testet 10 vandfortyndbare malinger, og der var MI i alle 10. Den maling der var mest i, var svanemærket, og svanemærket accepterer fortsat at svanemærket maling indeholder MI. Enten mener svanemærket at det ikke er et problem, eller også fattes svaneriget penge. Videncenter for allergi har lavet den samme øvelse med hele 17 malinger, alle med MI og alle 7 svanemærkede var derfor også med MI, så reelt er svanemærket ikke en hjælp til at finde den gode maling. Det bedste mærke at gå efter, er aktuelt Indeklimamærket.

Vi tapper maling i en spand.

Vil du gå i dybden, kan du lære meget om maling af Per Sørensen, der laver Egen Vinding og Datters Naturmaling. Han fortæller følgende:

Vi bruger maling på mange af vores overflader, mest nærliggende på væggene i vores beboelsesrum, men også på f.x. bygningers facader, møbler, biler og skibe.

Malings funktion er mangeartet. Ofte tjener maling flere formål samtidig, - udsmykning og beskyttelse af vinduer, vægge og gulve; eller beskyttelse og reduktion af fartmodstand på et skibs bund, hvor rurer elsker at sætte sig og derved reducerer skibets fremdrift. Giftig maling får rurerne til at vælge et andet sted at sætte sig.

Maling bruges også til at give signaler: "her er flugtvejen", "adgang forbudt", "følg den blå stribe til du kommer til røntgenafdelingen", "rød stue", "blå stue" ect.

Malings bestanddele er også mangeartet. Ja, hvad er maling lavet af?

Maling typeinddeles mest efter bindertypen. Traditionelle bindertyper er lim (benlim, celluloselim, kasein), hærdende planteolier, vandglas. De nyere bindere, som acryl, uretan, cyanoakrylater og epoxy udgør faktisk et problem, enten miljømæssigt, bæredygtighedsmæssigt eller indeklimateæssigt.

Det er nemt at blive forvirret, da fx en god type indendørs maling er olieemulsionsmaling: linolie som binder, emulgeret med vand, som opløsningsmiddel, ved hjælp af melklister og heftig omrøring. Men en maling, der er en blanding af acryl- og alkydbinder bliver rent fagligt også benævnt olieemulsionsmaling. Og dermed kan man løbe ind i problemer hvis man ønsker en emulsionsmaling alene baseret på linolie som binder, og man ikke klart får spurgt om den indeholder acryl.

Der er faktisk flere aspekter hvor myndighedskrav og traditionelle benævnelser, samt ønsket om at skjule sig, stiller store krav til forbrugeren, der leder efter den gode maling. Om det senere. Sørg i hvert fald for at vide, om der er acryl i.

Her skal fortykningsmidlet i blandekarret til venstre.

Og så er det den gyldne standolies tur. Standolien er binderen i malingen, det der holder sammen på sagerne.

Tilsætningsstoffer og konserveringsmidler

Basalt set består maling som nævnt af pigment, der giver farven, og beskytter mod sollys, sammen med en binder, der binder pigmentkornene sammen og binder dem til overfladen.

Meeen så vil vi godt lige forbedre opløsningen med noget billigt vand, og nu vi er i gang så også lidt melklister så det bliver tyktflydende og ikke ser ud som vand og lidt fyldstof til at strække det med og lidt konservering til at forhindre at det bliver dårligt i spanden. Mere behøves ikke til en god vægmaling og det er faktisk også opskriften på naturmaling. Og så meeen én gang til, for det er ikke alle der stopper her.

De store producenter får af og til ideer om hvordan man kan forbedre malingen med både det ene og det andet tilsætningsstof. Nogle kan være velbegrundede, som fx en lille smule sæbe der vil forbedre opløsningen af pigmentet så malingen dækker bedre, eller et konserveringsmiddel der kan forbedre holdbarheden i spanden til at vare 10 år. Meget prisværdigt begge dele, altså forudsat at malingen stadig er til at være i stue med.

EU regulativ er skidt for forbrugeren

- og godt for producenten !

En vægmaling leveret af de store producenter kan indeholde op til 18 forskellige stoffer, hvor indholdsdeklarationen viser 5 stoffer. Resten er blevet væk i det EU regulativ der siger, at hvis et stof er tilstede i en andel der er mindre end 0,5 %, så er det ikke pligtigt at deklarere den. På den måde kan rigtig mange stoffer, som ikke er rare at bringe ind i sin stue eller i børneværelset forsvinde, men de er der alligevel. Vi kan så her tage et stof som konserveringsstoffet MI.

MI er et godt eksempel på dårlig forbrugerbeskyttelse

Teknisk set er der ikke nogen grund til at bruge mere end 0,3% max, så producenten, der bruger det behøver ikke at deklarere det, men det kommer alligevel ind i boligen og mennesker er ikke særlig velegnede til at være i stue med MI, methylisothiazolinone.

Faktisk så er det I i MI der er det belastende.

I hedder -isothiazolinone. I kan kobles på mange andre forbindelser end Methyl-, fx MethylCloro- eller Benz- og kan så kaldes kathon eller benzisothiazolinone.

Den almindelige forbruger kan så ikke finde stoffet.

Og bare for fuldstændighedens skyld, netop det der benziso o.s.v. er i Jotuns "allergivenlige" maling, som er certificeret af norsk astma-allergiforbund; men dog ikke af det danske.

Pointen er, at mange teknisk fordelagtige stoffer, oktyl/nonylphenol, methylethylketon, blødgørere og andre hormonforstyrrende stoffer er teknisk fordelagtige men belastende for mennesker og kan ikke ses i indholdsdeklarationen.

Juridisk set er malingen "fulddeklareret", da de få stoffer, der er myndighedskrav om, er deklarerede, men resten får vi ikke oplyst, selv om vi får dem ind i stuen.

De få der deklarerer alle de anvendte stoffer, kan så ikke sige at de har fulddeklareret, da meningen er trukket ud af det ord.

Flere tips inden du går i gang:

Valg af malingstype. Overflade og belastning er det der afgør hvilken type maling man skal vælge. Eksempelvis binder vandglas/silikatmaling kun på mineralske overflader,. De linoliebaserede malinger hæfter på de fleste overflader, både som træmaling og som emulsionsmaling/vægmaling.

Hvordan bruger jeg maling?

En rigtig god introduktion til hvordan man maler fås på Bolius' hjemmeside: <https://www.bolius.dk/maling-indendoers/>

De uønskede stoffer i maling

Meget industrielt fremstillet maling er en svært belastende kemikaliesuppe, et skønsomt udvalg af belastende stoffer. Det er allerede nævnt, men lad os tage den smule vi kender igen, og lige som med terrorisme, så er vi altid bagefter: methylisothiazolinone og andre produkter indeholdende det allergene -isothiazolinone, blødgørere, hormonforstyrrende stoffer, overfladeaktive stoffer, bisfenol A, organiske opløsningsmidler, nitrosaminer, isocyanater, oktyl/nonylphenol.....